

HAKİKAT VE KANAAT ARASINDA BADIOU'NUN DEMOKRASİ YAKLAŞIMI¹

Buğra Kadir Koçer²

Özet

Demokrasi kavramının kendisi ve gerekliliği günümüzde tartışılmaz bir konumda olmakla birlikte, siyasal edimlerin en önemli meşruiyet aracı olarak kabul edilmektedir. Demokrasinin biçimlerine ve uygulanışlarına dair ise kamuoyunda birçok tartışma ve eleştiri yer almaktadır. Radikal Demokrasi teorisyenleri eleştirilerinin merkezine liberal demokrasinin temsil kapasitesini ve kurumlarını koyarken, Müzakereci Demokrasi teorisyenleri liberal demokrasiyi içine girdiği krizden söylem etiğini kullanarak çıkartmaya yönelik çabalar geliştirmektedir. Bir kısmı Marksist ideolojiden etkilenen bu düşünürler, demokrat kimliklerini de yanlarında taşımakta, bu ideolojik çerçeve içerisinden demokrasiyi iyileştirmeye yönelik tartışmalarını sürdürmektedirler. Fransız radikal solunun önemli düşünürlerinden Alan Badiou ise kurduğu ontolojinin sonucu olan meta siyaset uyarınca demokrasi kavramına olabildiğince dışardan yaklaşmaktadır. Hakikat ve bilgiyi iki farklı kavram olarak ele alan Badiou, felsefesinde farklı hakikatlerin bir arada var oluşunun imkanını sağlamaya çalışmaktadır. Hakikatleri dışlayan ve bilgi alanına ait olduğunu düşündüğü kanaatlere dayalı bir siyaset anlayışını da reddeden Badiou'ya göre, demokrasi kavramı günümüzde kanaatler siyasetinin başlıca taşıyıcısı konumunda bulunmaktadır. Otoriter bir kanı haline dönüşen demokrasi kavramı, devleti yeniden üretmenin bir aracı haline gelmektedir. Tüm dünyada popülizmin giderek yükseldiği bu dönemde, demokrasi kavramına yönelik yapılan bu eleştiriler oldukça önem kazanmaktadır. Bu çalışmada demokrasi kavramı, Alan Badiou'nun hakikat ve kanaat ayrımları üzerinden incelenerek, demokrasinin ontolojik imkanı Badioucu bir yaklaşımla sınamaya tabi tutulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Badiou, Hakikat, Tekillik, Radikal Demokrasi, Müzakereci Demokrasi

¹ Bu çalışma, 25 Nisan 2019 tarihinde 8. Türkiye Yüksek Lisansüstü Çalışmalar Kongresinde sunulan Hakikat ve Kanaat Arasında Badiou'nun Demokrasi Anlayışı başlıklı yayınlanmamış bildirinin genişletilmiş halidir.

² Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Yüksek Lisans Öğrencisi, bugrakadirkocer@gmail.com, ORCID: [0000-0002-4790-9428]

Makale Gönderim Tarihi: 21 Mayıs 2021

Makale Kabul Tarihi: 25 Ekim 2021

BADIOU'S DEMOCRACY APPROACH BETWEEN TRUTH AND OPINION

Buğra Kadir KOÇER

Abstract

The concept of democracy and its necessity is in an absolute position today; in addition to that, it is accepted as the most critical legitimacy tool of political actions. There are many public debates and criticisms about the forms and practices of democracy. While Radical Democracy theorists place the representational capacity and institutions of liberal democracy at the center of their criticism, Deliberative Democracy theorists are developing efforts to remove liberal democracy from its crisis by using discourse ethics. These thinkers, some of whom are influenced by Marxist ideology, carry their democratic identities with them and continue their discussions to improve democracy within this ideological framework. Alan Badiou, one of the important thinkers of the French radical left, approaches the concept of democracy from the outside as much as possible according to commodity politics, which results from the ontology he established. Addressing truth and knowledge as two different concepts, Badiou tries to provide the possibility of the coexistence of different truths in his philosophy. According to Badiou, who excludes truths and rejects a policy based on opinions that he thinks belongs to the field of knowledge, the concept of democracy is the main carrier of the politics of opinions today. The concept of democracy, which has turned into an authoritarian opinion, becomes a means of reproducing the state. In this period when populism is on the rise worldwide, these criticisms of the concept of democracy gain importance. In this study, the concept of democracy will examine through Alan Badiou's distinctions between truth and opinion, and the ontological possibility of democracy will test with a Badiouian approach.

Keywords: Badiou, Truth, Singularity, Radical Democracy, Deliberative Democracy

GİRİŞ

Demokrasi kavramı günümüzde birçok düşünür tarafından tartışılmakla birlikte kavramın kendisine yönelik tartışmaya entelektüel alanın dışındaki çeşitli toplumsal kesimler ve hareketler de katılmaktadır. Toplumsal anlamda devletin yöneticilerine yönelik en büyük meşruiyet kaynağını sağlamakta olan demokrasi, işleyişi ve kavramdan anlaşılabilirlik bakımından ise oldukça belirsiz bir haldedir. Sovyetler Birliği'nin yıkılışı sonrası özellikle Batı'daki liberal demokrasilere yönelik eleştirilerle başlayan çağdaş demokrasi tartışmaları, bugün dünyanın birçok bölgesinde yükselmekte olan popülizm dalgası ile çok farklı eksenlere kaymıştır. Doksanlı yıllardan bugüne tartışmanın içeriğine dair değişmeyen şeylerden biri ise kimlik siyasetidir. Küreselleşme ile hızla artan çok kültürcülük anlayışı merkez siyasetini olduğu kadar toplumsal yapıyı da hızla iki farklı radikal uca doğru savurmaktadır. Toplumsal anlamda bu savrulmalar farklı demokrasi teorilerinin gelişmesine yol açarken, devletlerse küresel terör korkusunu daha fazla güçlenmek ve siyasal alanı güvenlik söylemleri ile daraltarak kendilerine fazla alan açmak için bir fırsat olarak görmektedir. Bu koşulların bir sonucu olarak felsefe önemini giderek yitirirken toplumsal ve kamusal iletişimin sürekli akışlarının yarattığı hız günlük hayatlarımızın büyük bir kısmını kaplamaktadır. Alain Badiou ise bu duruma felsefenin imkanlarını kullanarak alışlagelmişin dışında bir itiraz getirmektedir. Çağdaş felsefede hakikat nosyonunu tekrar hayata geçirmek isteyen Badiou, felsefesinden türettiği kavramlar aracılığı ile demokrasi kavramı dahil birçok yerleşik kavramı tartışmaya açmaktadır. Kendisini bir siyaset felsefecisi olarak tanımlamaktan uzak duran Badiou, siyaseti felsefenin bir koşulu olarak ele almakta, siyaset üzerine düşüncesini hakikatler aracılığı ile sürdürmektedir. Bu açıdan düşünürün demokrasi hakkındaki görüşleri de oldukça farklıdır. Bu çalışmada Badiou'nun demokrasi kavrayışı onun felsefesi ve buradan türettiği kavramlar aracılığı ile ele alınacaktır. İlk bölümde liberal demokrasinin gelişimi ile çağdaş demokrasi anlayışlarının üzerinde kısaca durulmakla birlikte, çağdaş demokrasinin temeli olan çok kültürcülük tartışmalarını hazırlayan 68 hareketlerine giden süreç ve etkileri demokrasi bağlamında incelenecektir. İkinci bölümde liberal demokrasiye yönelik eleştiriler getiren iki kuram olan müzakereci demokrasi ve radikal demokrasi teorileri üzerinde durulacaktır. Son bölümde ise Badiou'nun felsefesi ve hakikat kavramı detaylı bir şekilde incelenerek, onun demokrasi kavramına yönelik gerçekleştirdiği tartışmalar ele alınacaktır.

1. Çağdaş Demokrasi Anlayışları

Demokratik yönetimlerin gelişmeye başladığı modern dönemlerden günümüze gelen süreçte demokrasi kavramının hem zihinlerdeki anlamı hem de olgusal işleyişi farklı coğrafyalarda ve toplumlarda oldukça değişim göstermektedir. Devletlerin farklı hükümet biçimlerinde kendini gösteren bu farklılık, yasama veya yürütme organlarının oluşturulma metotlarının dışında devlet ve birey arasındaki ilişkiyi de geniş bir çerçevede kapsamaktadır.

Demokrasi kavramı tarihsel süreç içerisinde Batı'da liberal demokrasi ile aynı anlama gelmekle birlikte, özgür ve adil seçimlerin yanında, hukukun

hakimiyeti, kuvvetler ayrılığı ve bir takım anayasal hakları da içermektedir. Dünyanın farklı bölgelerinde ise demokrasi kavramı anayasal hakları yeterince kapsamayan bir biçimde seçimlere indirgenmektedir (Zakaria, 1999: 7). Bu açıdan süregelen demokrasi tartışmalarının da odak noktası çeşitlilik göstermektedir. Dünyanın bir bölümü Batı'nın uzun zamandır demokrasi ile özdeşleştirdiği liberal demokrasiyi kendi yaşadıkları coğrafyada hayata geçirmek için uğraşmakta iken, Batı'daki tartışmalar merkezine doğrudan liberal demokrasiyi almaktadır.

Halkın egemenliğini sağlama açısından temsil mekanizmasını zorunlu olarak gören liberal demokrasi, kendi arasından seçtiği elitler yoluyla demokrasiyi işletmektedir. Soyut ve tarafsız bir devlet anlayışına dayanmakla birlikte liberaller farklılıkları vatandaşlık kavramında eriterek ulus-devletle uzlaşmayı hedeflemektedir. Temeli toplum sözleşmesine dayanan liberal demokrasi, burjuvazinin özgürlük mücadelesinin bir sonucudur (Bezci, 2005: 267-8). Modern demokrasinin de temellerini atan ve çağdaş dünyayı oluşturan yollardan biri olan bu anlayış, Püriten Derim, Fransız Devrimi ve Amerikan İç Savaşı gibi "burjuva devrimi" yoluyla kapitalizm ile parlamenter demokrasiyi bir araya getirmiştir (Moore, 1989: 321). Fakat liberal rejimlerin giderek demokratikleşmesi yalnızca orta sınıfların işine yarayan bir tarihsel süreç değildir. Kamusal alanın giderek büyümesi ve güçlenmesi diğer toplumsal sınıflara da yaramış, siyasal yapının merkezine yerleşen siyasi partiler aracılığı ile kitlelerin politik süreçlere katılımı artmıştır. İşçi sınıfı da bu süreçte gücünü arttırarak, toplumsal yararın kapsamının genişletilmesinde rol oynayabilmiştir (Poggi, 2014: 87,90-1). Devlete yaklaşımı anarşist kuramcılar kadar sert olmayan Marx'a göre de modern liberal devlet ilerlemeci anlayışın bir parçası olmakla birlikte, burjuva temsili demokrasiyi insanın özgürleşmesine yönelik gelişmenin önemli bir aşamasını oluşturmaktadır (Newman, 2006: 62). Özellikle on sekizinci yüzyılın başlarından itibaren Avrupa'da gelişmeye başlayan başat demokratik siyasi fikirler ve uygulamalar, eşitlik mantığı çerçevesinde yerel meclislerin yaratılmasını teşvik ettiği ölçüde hükümetlerin yönetilenlerin rızasına ihtiyaç duyduğu fikrini geliştirmiş ve vergi oranlarını belirlemeyle başlayan bu süreç yasaların yapımına kadar genişlemiştir (Dahl, 1998: 22). Her ne kadar demokratik kurumların geliştiği on yıllar boyunca seçme ve seçilme hakkı dar bir erkek grubunun elinde bulunsa da Dahl'a göre ideal bir demokraside bulunması gereken özelliklerden biri olan "demos"un her bir üyesinin oy kullanması ve bu oyların eşit sayılması (2006: 9) zaman içerisinde demokrasinin olmazsa olmaz bir parçası haline gelmiştir.

1.1. 68 Hareketleri ve Sonrası

İkinci Dünya Savaşı sonrasında Batılı toplumlarda ortaya çıkan refah devletine dayalı yüksek düzeydeki varoluşsal güvenlik algısı kuşaklar arasında sahip olunan değerlere yönelik bir kaymaya yol açmış, yeni kuşaklar eskinin materyalist değerlerinden çok ifade özgürlüğü, çevrecilik, cinsiyet eşitliği ve çok kültürlülük gibi post-materyalist değerleri daha fazla benimsemeye başlamıştır (Inglehart ve Norris, 2017: 443). 68 öğrenci protestolarının ve yeni toplumsal hareketlerin temelini oluşturan bu kayma, eski ve yeni kuşaklar arasında kültürel bir çatışma ortaya çıkarttığı kadar siyasal ve toplumsal örgütlenme biçimlerine

yönelik eleştirileri de beraberinde getirmiştir. 68 hareketleri liberal temsili demokrasinin içerisinde siyasal sistemin bir parçası olmuş eski toplumsal hareketlere ait örgüt ve partilerin, geleneksel sınıfsal ayrımın dışında kalan toplumsal kesimlerce zorlanması ve politik alanda yeni tartışmalara yol açmasını sağlamıştır. Özellikle ücretli emeğin büyüyen maaşlı meslek sahiplerine, kadın ağırlıklı hizmet sektörüne ve etnikleştirilmiş vasıfsız ya da yarı-vasıflı işgücü kesimlerine ulaşmakta zorluk çeken sosyal demokrat partiler, bu kesimlerce oluşturulan yeni toplumsal hareketler tarafından muhalif niteliklerini yitirmekle suçlanmış ve temsil kapasiteleri giderek sorgulanmaya başlanmıştır. Artmakta olan beyaz yakalı ve orta sınıf çalışanların yanında "...işgücünün en düşük ücret alan ve en fazla sömürülen katmanlarının çıkarlarını temsil etmek için hiç çaba göstermedikleri" de suçlamalarının arasında yer almaktadır (Arrighi, Hopkins ve Wallerstein, 2004: 86-7). Diğer yandan yeni toplumsal hareketlerin ortaya çıkması yalnızca mevcut örgütlenme biçimlerinde ve hareket tarzlarında bir değişim yaratmamış, zaman içerisinde siyasal sistemde oluşan doyumun ve durgunluğun farklılaşan taleplere karşı yetersiz kalmasının yarattığı tartışmalar radikal demokrasi düşüncesine de zemin hazırlamıştır.

Radikal demokrasi Sovyetler Birliği'nin dağıldığı doksanlı yıllarda, liberal demokrasiye bir eleştiri olarak ortaya çıkmıştır. Liberallerin uzlaşmacı ve farklılıkları bir üst kimlikte eritme anlayışının aksine, radikal demokrasi çatışmaya dayanmakta, hegemonya karşıtı bir anlayışla her uzlaşmada dışlanmanın da kaçınılmaz olarak var olacağını belirtmektedir. Politik alanı bir çatışma olarak tanımlayan radikal demokrasi, devletin taraflı olduğunun kabulü yanında, farklı kimlikleri de tanımayı esas almaktadır (Bezci, 2005: 268-9). Bu anlamda 68 hareketleri ile ortaya çıkan yeni toplumsal hareketler, toplumun oldukça farklı kesimlerinden olması ve taleplerinin farklılığı ile dikkat çekmektedir. Yeni toplumsal hareketlerin başlıca üç türü barış/ekoloji/alternatif yaşam tarzı hareketleri; kadın hareketleri, azınlık hakları olarak gruplandırılabilir. Bu süreçte ortaya çıkan yeni gruplar, hem sosyal demokrat ve sosyalist örgütlenmelere hem de mevcut siyasal sisteme büyük eleştiriler getirmiştir (Arrighi vd., 2004: 87). Bu eleştiriler ve ortaya çıkan yeni toplumsal hareketler ile çoğulculuk anlayışı çağdaş demokrasinin temelini yerleşmiştir. Birçok düşünür ve yazar siyasal sistemin ve demokrasilerin çoğulculuk anlayışına göre nasıl düzenlenebileceğini tartışmaya başlamıştır.

John Rawls da çoğulculuğu temel alan çağdaş demokrasilerde hem farklı doktrinlerin hem de iyi anlayışının eşit ve özgür şekilde bulunduğu adil bir düzenin olabilirliği üzerine düşünmüştür. Rawls çoğulculuğu çağdaş demokrasilerin ayrılmaz bir parçası olarak görmekte, tartışmaların diğer doktrinleri de dikkate alarak ve kapsayarak devam etmesi gerektiğini düşünmektedir. Klasik liberal görüşlerin tersine toplumsal sözleşme anlayışını topluma katılmak için kabul edilmesi gereken bir anlaşma olarak görmeyen Rawls, bütün değerlerin tanımlandığı kapsamlı bir doktrin yerine birbirinden farklı doktrinlerin adaleti siyasal alanda tanımlamaya çalışarak iş birliği içerisinde toplumu bir arada tutacak en makul temele yönelik bir yaklaşım geliştirmek için uğraşmıştır (2007: 22). Bu yaklaşım iyi olana dair ortak bir anlayışa ulaşmaya

çalışmamaktadır. Kapsamlı bir doktrin dayatmasının çatışma yaratacağı fikrinden hareketle, çoğulcu bir toplumda adil düzen yaratmak için farklı doktrinlere göre de adaleti sağlaması gerekmektedir. Bu yaklaşımını muhakeme zorlukları ve makul çoğunluk gibi fikirlerle geliştiren Rawls, oluşturmaya çabaladığı adalet teorisini siyasal alan ile sınırlamaktadır. Siyasal liberal bir bakış açısı üzerinden siyasal alanla sınırlanan adaletin prensipleri üzerinde anlaşılan makul bireylerin oluşturduğu örtüşen bir konsensüs düşüncesiyle Rawls, adil bir toplumsal iş birliği düzeni hedeflemektedir (Çelik, 2016: 189-190).

Çağdaş demokrasi tartışmalarında çoğulculuk kadar kendine yer bulan bir diğer kavram da çok kültürlülüktür. 1948'de başlayan ve giderek güçlenen postkolonyalizm, 1960'lı yıllardan itibaren çok kültürlülük ve azınlık hakları için verilen bir mücadeleyi de beslemiştir. Çok kültürlülük bağlamında azınlıkların özyönetim haklarını savunan Kymlicka'ya göre, vatandaşlık hakları ve demokratik sorumluluk aracılığıyla filtrelenen azınlık hakları farklılıktan uzak tek bir modelle vatandaşlaştırılan bireylerin özerkliğini tehdit etmek yerine çeşitli dikey hiyerarşileri ortadan kaldırarak bireysel özerkliğin gelişmesi yolunda bir ön koşul olarak tanımlanmaktadır (2013: 303). Bireysel özgürlüğün toplumsal bir kültüre erişime bağlı olduğunu iddia eden Kymlicka, eşitlik, tarihsel anlaşma ve çeşitlilik üzerinden azınlıkların öz yönetim haklarının liberal adaletle tutarlı olduğunu savunmaktadır (1995: 107-8). Demokratik devletlerin içlerinde yer alan ulusal azınlıkların farklı kimliklerini ve ayrı milliyet duygularını tanıyarak federalizm yoluyla özyönetimlerin oluşturulmasının, azınlıkların sadakatini sağlamak adına daha etkili bir çözüm olduğunu ve insan haklarına bir azınlık hakları teorisi eklenmesi gerektiğini belirten Kymlicka, bu türden hakların bireyin özerkliğine yönelik kısıtlamaları doğuracağı itirazlarına da liberal bir azınlık teorisi üretilmesi gerektiği yönünde cevap vermektedir. Böyle bir teori azınlık haklarının insan haklarına dâhil edilmesinin imkânlarını düşünmenin yanında, azınlık haklarının da bireysel özgürlük ve demokrasi ilkeleri ile nasıl sınırlandırılması gerektiğini açıklamalıdır (Can, 2012: 134-6).

1.2. Devletin Yeniden Güçlenmesi

Fareed Zakaria ise İlliberal Demokrasinin Yükselişi yazısında, günümüzde demokrasi ile yönetilen devletlerin hepsinin liberal demokrasiye sahip olmadığını belirtmektedir. Liberal demokrasiye yönelik eleştirilerin liberal olmayan fakat demokrasi ile yönetilen sistemlerden de kaynaklandığını düşünen Zakaria, liberal demokrasiyi anayasal liberalizm olarak tanımlamaktadır. Çoğu seçimler yoluyla hükümetlerini oluşturan hükümetlerin bireyleri devlete karşı koruyan ve birtakım haklarını garanti altına alan anayasal hakları görmezden geldiğini ve bu durumun günümüzde liberal demokrasi ile eşleşmiş demokrasi anlayışına gölge düşürdüğünü belirtmektedir. Zakaria, anayasal hakları yeterince gözetmeyen ve liberal tarafları eksik olan demokrasilerin bir sonucu olarak çoğu zaman aşırı milliyetçiliğin yükseldiğini ve bu durumun da etnik bölünmelere ve çatışmalara yol açabildiğini ifade etmektedir (1999). Bu anlamda seçimlere indirgenen ve çoğunlukçuluk üzerinden hayat bulan demokrasi anlayışı, yalnızca azınlık haklarının değil, devlet aygıtının daha da güçlenmesi ile çoğunluk içinde yer alan

kişilerin haklarına da ket vurmaktadır. Fakat günümüzde devletin giderek güçlenmesi ve bireylerin birtakım haklarına yönelik kısıtlamalar sorunu yalnızca illiberal demokrasilerde değil, Batı'daki anayasal liberal demokrasilerde de kendini göstermektedir.

Özellikle 11 Eylül sonrası gelişen olaylar devletin güvenlik gerekçesiyle daha da güçlenmesine yol açmıştır. İdeolojik zeminin giderek sağa kayması ve artan korku ve paranoya, Batı'daki liberal demokrasilerin de güvenlik aygıtlarını kitlesel ölçüde genişletmesi ile sonuçlanmıştır. Yeri ve sınırları belirsiz bir terör tehdidinin meşrulaştırması ile devletlerin biyopolitik gözetimler de dahil, gelişen teknolojinin yardımı ile gözetimlerini daha da arttırması totaliter polis devletlerine benzer ölçüde en temel özgürlüklerin ve adli koruma sınırlamalarının bastırılmasına neden olmaktadır. Bu durum liberal demokrasiye karşı eleştiriler getiren radikalleri dahi yasa idaresi ve sivil hakların korunması gibi liberal talepler üzerinde durur hale getirmektedir (Newman, 2006: 285).

Bunun yanında bir diğer yükselen akım da popülizm olgusudur. Sağ ve sol olmak üzere ikiye ayrılan popülizm, çağdaş haliyle her iki türünde de liberal demokrasi karşıtlığında birleşmektedir. Her ikisi de antagonist karakterli olan hem sağ hem de sol popülizmin birleştikleri diğer noktalar ise halk iktidarı, elitizm karşıtlığı ve anti-statüko söylemidir. Sağ popülizm halkı temsil ettiğini düşünen homojen bir kitleyi varsaymaktadır. Dost-düşman ilişkisine sıkıca bağlı olan sağ popülizm, bir şekilde özdeşleştirerek nesneleştirdiği halkı ve düşmanlarını olabildiğince siyasallaştırmaya ve bu yolla temsil alanını genişletmeye çalışmaktadır. Temsil alanını halka seslenmenin bir yolu olarak görmekle birlikte, halkı inşa etmenin bir yolu olarak da gören sağ popülizm, temsil içinden temsil siyasetini askıya almanın imkanlarını aramaktadır. Lider kültüne sıkıca bağlı olan sağ popülizm, doğrudan demokrasi isteğine yönelik söylem üretmektedir (Yılmaz, 2017: 37,44-5). Radikal demokrasi ile yakınlık gösteren sol popülizm ise Latin Amerika'nın yanında son yıllarda özellikle sağ popülizme karşı olarak Avrupa siyasal hayatında kendine yer bulmuş ve İspanya ve Yunanistan gibi ülkelerde iktidara gelmeyi başarmıştır. Sağ popülizmin aksine halkı homojen bir kitle olarak varsaymayan sol popülizm çok kültürlülük ekseninde çeşitli azınlık ve göçmen grupların haklarını da savunurken, özellikle 2008 ekonomik krizi sonrası Avrupa Birliği ve IMF gibi ulus ötesi kuruluşlara karşı toplumu harekete geçirmeyi hedeflemektedir.

Çağdaş demokrasiye yönelik yürütülen bu tartışmaların merkezinde çoğunlukla liberal demokrasi ve onun uygulanış biçimleri bulunmaktadır. Demokrasi kavramını sahip olduğu normatif içeriğe daha fazla yakınlaştırmayı, mevcut sistemin ürettiği adaletsizlik ve memnuniyetsizliğin üstesinden gelmeyi hedefleyen liberalizme dışsal teoriler geliştirildiği gibi liberal demokrasiye yapılan bu eleştirilere karşı liberalizmin içinden gelen bir iyileştirme çabası da birlikte gelişmektedir.

Özelikle siyasal temsilin halk egemenliğini tamamen yansıtmaması üzerinden gelişen eleştiriler demokrasinin işleyişini ve meşruluğunu tartışmaya açmaktadır. Temsili demokrasinin işlerliği üzerinde duran radikal demokratlar

siyasal katılımın olabildiğince genişletilmesini savunurken, siyasal etki eşitliği ve katılımın artırılması gibi konulara şüphe ile yaklaşan liberallere göre, içinde bulunduğumuz büyük ölçekli demokraside temsili demokrasi kaçınılmaz olarak zorunludur (Bezci, 2005: 271-2).

2. Demokrasi Kavramına Farklı Bakış Açıları

Günümüzde yürütülen demokrasi tartışmaları birbirinden farklı birçok eksende sürmektedir. Jürgen Habermas, John Rawls, Ulrich Beck, Anthony Giddens gibi düşünürler akıldışılığa ve ahlaki değerlerden uzaklaşmaya karşı geliştirdikleri kuramlarında kamusal alanın inşasına yönelik söylemler geliştirmektedirler. Bu düşünürler finans ve ekonomi lobilerine olduğu kadar, faşist ve aşırı sağ söylemlere de karşı demokratik bir uzlaşma sürecini savunmaktadırlar. Bu düşünürlerin aksine Chantal Mouffe, Ernesto laclau, Jacques Ranciere, Judith Butler ve Slavoj Zizek gibi düşünürler, siyasetin merkezine uzlaşmayı değil, çatışmayı yerleştirmek istemektedirler (İnce, 2015: 13-4). Bu makalenin konusu kapsamında demokrasiye yönelik tartışmalarda daha fazla ön plana çıkan ve iki farklı alternatif bakışı temsil eden Mouffe ve Habermas'ın demokrasiye yönelik teorileri kısaca incelenecektir.

2.1. Habermas ve Müzakereci Demokrasi

Müzakereci demokrasi teorisi temel hatlarını Habermas'ın "iletişimsel eylem" teorisi oluşturmaktadır. Habermas, toplumsal sorunların müzakereci demokrasi metoduyla ele alınmasını savunmaktadır. Bütüncül karar alma mekanizmalarını iyileştirecek ve bireylerin kolektif eylemlerini daha bilinçli hale getirecek olan müzakereci demokrasi, bu eylemler aracılığı ile bireylerin toplumsal ve ekonomik yönetimlerde daha aktif olacağını varsaymaktadır. Toplumun temel kurumlarının özgür bir müzakereye uygun hale getirilmesi ise vatandaşlar arasındaki iletişimde, entegrasyon gücünü ve özerkliği sağlayacaktır (Habermas, 2012: 152).

Habermas, demokratik bir toplumda uygulanacak normların müzakereler sonucunda oluşması gerektiğini belirtmektedir. Bu durumda kamusal alanın eşit katılıma ve özgür iletişime imkân verecek bir şekilde düzenlenmesi gerekmektedir. Müzakereci demokraside oy verme işleminin yerini konuşma merkezli demokratik teori almaktadır. Bireyin kamusal alandaki aktifliği artarken, hesap verilebilirlik ve meşruluk pratikleri önem kazanmaktadır. Bu anlamda iletişimsel süreçlerin yer aldığı kanaat ve irade oluşumu müzakereci demokrasinin temelini oluşturmaktadır (Erdoğan, 2012: 29-31).

Müzakereci demokrasi teorisinin liberal demokrasideki meşruluk krizini çözmeye yönelik çabası kimlikler arası tartışmayı kamusal alana taşımayı hedeflemektedir. Sivil toplumu güçlendirerek, iletişimsel rasyonelliği genişletmek istemektedir. Siyaseti etik bir pratik olarak gören müzakereci demokrasi, kamusal alan tarafından denetimi sağlanan "katılımcı bir devlet-sivil toplum ilişkisi" tanımlamaktadır (Keyman, 1999: 143-4).

2.2. Mouffe ve Radikal Demokrasi

Mouffe'a göre günümüz demokrasinin temeli çoğulculuğa dayanmakta, bu çoğulculuk ise nihai bir rasyonel çözüm arayışı olan ve siyasi tartışmaya aşırı kısıtlamalar koyan uzlaşma ekseninde işlemekten ziyade, çatışmaların yaşandığı antagonist bir alanda hayat bulmaktadır (2000: 93). Bu demokratik yaklaşım merkezine antagonizmayı yerleştirirken, toplumsal nesnelliğin sonuç olarak politik olduğunu ve iktidar tarafından kurulduğunu iddia etmektedir. 'Siyaset' ve 'siyasal' olanı birbirinden ayıran Mouffe'a göre siyasi olan insan ilişkilerinde içkin olan antagonizma boyutunu oluştururken, siyaset ise siyasal olandaki antagonizmanın etkisiyle devamlı çatışmalı olan bir zeminde belirli bir düzen kurmaya yarayan pratikler, söylemler ve kurumlar bütünü tanımlamaktadır (2000: 99-101). Bu bağlamda çatışmalar uzlaşma ile çözüme kavuşturulmak yerine, siyasete taşınarak antagonizmaları agonistik, dost/düşman ilişkisini hasım ilişkilerine dönüştürmek istemektedir (Kanatlı, 2014: 123-5).

Dost/düşman ilişkilerine dayanan bu radikal demokrasi yaklaşımının ana hattını ise kimlik siyaseti oluşturmaktadır. Toplumsal nesnelliği kuran iktidar ve objektiflik arasındaki yakınsama, iktidarı dışsal bir şekilde kimlikler arasında değil hegemonik bir şekilde kimlikleri oluşturan bir pozisyonda konumlandırmaktadır (Mouffe, 2000: 100). Radikal demokrasiye göre liberal demokrasilerin içine girdiği meşruiyet krizi ve bu krizin ortaya çıkardığı belirsizlik ancak kimlik siyaseti ile kurtarılır. Diğer bir yandan radikallere göre kimlik siyaseti demokratik projelere de eklenilebilmektedir. Bu anlamda kimlik siyaseti demokratik, çok-kültürlü ve çoğulcu bir toplumu kurabilecek kapasitededir (Keyman, 1999: 150).

3. Badiou ve Siyaset

Siyaseti "eşitlikçi edim" olarak tanımlayan ve siyasallaşmanın imkânlarını tamamı ile devletin dışına çıkararak Alain Badiou, felsefesinin merkezine olay ve hakikat kavramlarını yerleştirir. Ontolojisi büyük oranda matematik içeren Badiou'nun, siyaset, etik ve hakikat kavramlarına imkân veren "olay" kavramını yoğun bir matematik bilgisi şekillendirmektedir. Hem siyasetin hem de etiğin Badiou tarafından tabii kılındığı olay, verili olan duruma içkin olmakla birlikte, durumun içinde yapılandırılmadığı, yeni olandır. Badiou'nun hakikat kavramı ve karar nosyonu ile bağlantılı olan özne kavramı, verili gerçekliği farklılaştıran olayın yarattığı düzlemden ortaya çıkmaktadır (Türk, 2013: 222-4). Badiou dünyanın ihtiyacı olduğunu söylediği bu olay felsefesini, yaşananların indirgenemez tekelliğine açık ve beklenmedik olan ile beslenebilecek bir felsefe olarak tanımlamaktadır (2012: 24-5).

Alan Badiou kendi ontolojisi uyarınca günümüz siyaset felsefesini "parlamenter kapitalizmin bilgiç uşağı" (2011a: 34) olarak tanımlasa da, metinlerinin çoğu siyasal olanın ne olduğuna yönelik fikir yürütmelerini içermektedir. Siyaset felsefesine yönelik bu olumsuz bakış açısı, siyaset felsefesi metinlerinin siyasallığı kendisinin keşfettiğini ileri sürmesinden ve bir "iyi" tanımı üzerinden iktidar, devlet veya demokrasi gibi kavramlara bir takım ahlaki değerler atfetmesinden kaynaklanmaktadır (Badiou, 2011a: 34). Badiou düşüncesini oluştururken çoğu zaman bir araya gelmeyen kavramları birlikte kullanmaktadır. Felsefesinin yoğun biçimde hakikat odaklı olduğu Badiou, kendi

düşüncesinde Platon ve çokluk kavramlarını bir araya getirmektedir. Badiou'ya göre hakikatler siyaset, sanat, bilim ve aşk olmak üzere dört alandan üretilmektedir. Bu dört alanı felsefenin koşulları olarak gören Badiou, kendi felsefesini "çoklukçu Platonculuk" olarak tanımlamaktadır (Türk, 2013: 223,233).

Badiou liberal demokrasiye yönelik oldukça fazla eleştiri getirmesine rağmen, onun yerine doğrudan bir demokrasi tanımı veya alternatif bir şey önermemektedir. Bir demokrasi teorisi geliştirmekten ziyade, kapsamı ve anlamı birçok kez farklılık göstermesine rağmen neredeyse düşünsel olanda bir baskı unsuru haline gelmiş olan demokrasi kavramını felsefenin imkânları ile sorgular. Fakat bu sorgulama Badiou'nun kolayca yanlış anlaşılacağı gibi totaliter bir sistem yanlısı olduğu anlamına gelmemektedir. Badiou'nun demokrasi kavrayışını daha iyi anlayabilmek adına, onun felsefesini oluşturan Hakikat kavramı incelenmelidir.

3.1. Badiou'da Hakikat Anlayışı

Alain Badiou günümüz felsefesinin üç küresel eğilimin etkisinde olduğunu belirtmektedir. Bu üç eğilimi, temsilcileri Heidegger ve Gadamer olan ve tarihsel olarak Alman romantizminden kaynaklanan yorumbilgisel eğilim, önemli isimleri Wittgenstein ve Carnap olan ve Viyana Çevresi ile doğan analitik eğilim ve Jacques Derrida ve Jean-François Lyotard gibi isimlerin bulunduğu postmodern eğilim olarak tanımlamaktadır. Alain Badiou'ya göre bu üç eğilim de felsefenin belli bir sona ulaşmış olduğunu iddia etmektedir. Metafiziğin sonuna geldiğini iddia eden bu üç eğilim, hakikat ideali ve hakikat fikrinin de sonuna geldiğini ilan ederek, hakikat kategorisini sorguya çekmektedir. Olumsuz olan bu ortak görüşe rağmen, Badiou'ya göre bu üç eğilimin diğer bir ortak yanı olan merkezi yeri dile vermeleri olumludur. Çağdaş felsefenin bu üç eğilimi hakikat sorunu yerine anlam sorununu geçirmiştir (Badiou, 2012: 13-17).

Badiou hakikat sorununu ortadan kaldıran felsefenin, kendi sonunun geldiğine yönelik tespitine katılmamakla birlikte, çağdaş felsefenin hasta olduğu konusuna katılmaktadır. Fakat bu hastalığın ölümcül olup olmadığı sorusunun yanında, hastanın kendi hasta olma ihtimalini düşünmesinin de bir hastalık olabileceğini hatırlatmaktadır (Badiou, 2012: 20). Hakikat kategorisinin terki veya işlevsizleştirilmesi ile felsefe, meta dolaşımına ya da iletişimin mantık dışılığına boyun eğecektir. Bu durumun karşısına ise koşulsuz olması gereken bir gerekliliğin çıkartılması gerekmektedir. Bu koşulsuz dayanak noktası çağdaş felsefenin çok büyük bir ihtiyacı ve gerçek mutluluğa giden yolun ilk koşuludur (Badiou, 2015: 30-1).

Badiou dünyanın da felsefeden bir şeyler istediğine inanmaktadır. Bu inancının nedenlerinden ilki beşeri bilimlerin felsefenin yerini alamayacak olmasıdır. Anlamın çokdeğerliliğine kapılmış olan beşeri bilimler istatistiksel bir bilim haline gelmiştir. Bu haliyle herhangi bir tekil varlığın açıklamasını yapamamaktadır ki, mutlak tekilik üzerine kurulu olan şey hakikattir. İkinci neden günümüz dünyasında özgürlüğe kapı açan büyük kolektif girişimlerin çöküşüdür. Kişiyi yapayalnız bırakan bu durum, insanlık dışı olana dair kararı

kurala bağlayacak koşulsuz bir ilkeye ihtiyaç duymaktadır. Koşulsuz doğru olacak bir konum ise ancak felsefede hakikat boyutunu devreye sokarak gerçekleşir. Üçüncü neden yükselişe geçmekte olan kültürel, dini, milli ve ırkçı ihtiraslara karşı biçimlendirilmesi gereken rasyonel bir felsefeye olan ihtiyaçtır. Dördüncü neden ise, dünyanın istikrarsızlığı, kırılabilirliği ve şiddet dolu olmasına karşı, düşüncenin beklenmedik olanla beslenebilecek bir olay felsefesine ihtiyacı vardır (Badiou, 2012: 22-5). Badiou'ya göre hakikat kategorisini tekrar dolaşıma sokacak olan felsefe, yani olay felsefesi dünyanın da istediği şeydir. Sonsuz bir çokluk olan bir hakikat, olayın bir çıktısıdır. Her hakikatin kaynağında bir olay vardır. Fakat bir şey hem hakikat hem de hakikate kaynaklık eden olay olamaz. Bu durum, olayın hakikat ile kaynaşması, "İsevi" bir hakikat görüşüdür ki, hakikat hakikatin olay olarak meydana gelişi haline gelir. Felsefe ise, olay felsefesi, hakikatlerle karşılaşmanın aracıdır (Badiou, 2013a: 20-2).

Badiou bir hakikat sürecini taşıyan kişiyi özne olarak adlandırmaktadır. Özne ise ölümlü insan-hayvan'ın aksine ölümsüzlük mertebesine ulaşmaktadır. Fakat özne oluşumu için verili durum içinde açıklanamayacak şekilde ortaya çıkan ve olmakta olana indirgenemeyen bir şeyin olmuş olmasına ihtiyaç vardır. Badiou tarafından olay olarak tanımlanan bu eklenti, bir hakikatin koşuludur. Hakikat süreci verili durumla, olayın perspektifinden ilişki kurma kararından kaynaklanmaktadır. Bu kararın adı sadakattir ve olaya sadık kalarak, durumu olaya göre düşünmeyi gerektirir. Bu sadakat ise özneyi yeni hareket etme tarzı "icat etmeye" zorlar. Badiou'ya göre "hakikat" sadakatin meydana getirdiği, ürettiği şeydir. Bu anlamda hakikat, verili olan içinde -durum- olaysal eklentinin izlediği yoldur. Badiou bu durumu "içkin bir kopuş" olarak tanımlamaktadır. Olay durumun içinden çıkmasına rağmen, durumun tamamen yabancı olduğu bir şeydir. Özne ise hakikati taşıyan olarak, varlığı bu sürece bağlıdır. Fakat burada tanımı yapılan özne kavramı -örneğin bir sanatçının eseri gibi- bireyin eklenebildiği ve aynı zamanda bireyi aşan bir yapı olarak meydana gelmektedir. Öznenin ölümsüzlüğe ulaşması da bu aşmanın bir sonucudur (Badiou, 2013b: 50-3).

Bir hakikati türeyimsel bir kudret olarak tasarlayan Badiou, hakikatin özünde düşünceye sunulmasını sağlayan bütün kategorilerin olumsuz olduğunu, bu kategorilerinde hakikatin etiği olarak, hakikatin kudretine yönelik sınırlamalar getirdiğini ifade eder. Badiou bu kategorileri karar verilemezlik, ayırt edilemezlik, türeyimsel hepsi-değil ve adlandırılmayan olarak tanımlamaktadır. Karar verilemezlik olaydan özneyi çıkartmaya yarayan bir kategoridir. Özne "karar"ı ile karar verilemez olayı sabitlemekte, hakikatin doğrulanması prosedürünü başlatmaktadır. Öznenin kararını vermesini sağlayacak veya hareketini başlatacak herhangi bir kural bütününün bulunmaması -ki olay yerleşik bilgilerin dışına çıkartır-, özneyi saf veya kavramsız seçime, ikinci kategori olan ayırt edilemeze götürmektedir. Özne seçenekler arasında herhangi bir dayanağın olmaması sebebi ile saf seçim yaparak, ayırt edilemeyeni talep etmektedir. Fakat bu kesinlikle sonlu bir edimdir. Bu anlamda hakikat karar verilemez bir olay ile başlamakta, ayırt edilemezle karşı karşıya gelen sonlu bir özne ile devam etmektedir. Badiou böylece tamamlanmış olduğunu varsaydığı bir hakikatin türeyimsel olduğunu

söylemektedir. Türeyimsel olması ise onun tek bir yüklemle birleştirilmesini imkânsız hale getirmektedir. Fakat bir hakikatin türeyimsel varlığının asla sunulmayacağını ifade eden Badiou'ya göre, bir hakikat tamamlanamaz. Bilebileceğimiz yalnızca biçimsel düzeyde bir hakikatin her zaman türeyimsel bir sonsuzluk olarak ortaya çıkacağıdır. Bu durumda Badiou hakikatin sonlu öznesinden yola çıkarak, hakikatin içerdiği bütün unsurların adlandırılmayacağını ifade etmektedir. Son kategori olarak adlandırılmayanın hakikatin nezdinde asla bir adı yoktur ve hakikatin sınırlarını sabitler. Badiou bu anlamda "Kötülük"ü her şeyi söyleme arzusu olarak görmektedir. Kötülük bir hakikatin koşulu olarak, onu sınırlandıran olumsuz kategorileri aşma çabası içerisinde meydana gelmektedir (Badiou, 2012: 27, 31-5).

Bir hakikatinin gücünün mutlaklaştırılmasına yönelik her çaba "Kötülük" örgütler. Bu kötülük ise mutlaklaştırmaya çabaladığı hakikat sürecini de kesintiye uğratmaktadır. Badiou, dünyanın İyi ve Kötü'nün aşağısında kalacağını belirtmekte, fakat "İyi"nin de, dünyayı iyi kılmaya heves etmediği sürece iyi olduğunu ifade etmektedir. Cemaat ve topluluk gibi adlandırılmayanları adlandırmaya yönelik her siyasi girişim, Nazizm örneğinde olduğu gibi feci bir kötülük olarak ortaya çıkar. Hakiki adlandırmaların ulaşamadığı ve yalnızca kanaate özgü kalabilen en az bir çokluk kalmalıdır (Badiou, 2013b: 87-9). Kanaatler hakikatin etkilerini attırabilmeleri açısından önemlidir. Bir hakikat ancak iletişim kurmamıza ve ifadelerimizi açıklamamıza yarayan kanaatlerin içinden geçerek etkisini arttırabilmektedir. Fakat bir hakikat ancak kanaatlere, özellikle de egemen kanaatlere karşı çıkarak var olabilir. Özellikle egemen kanaatler herkesin değil, belirli kimselere hizmet etmektedir. Badiou, kanaatleri çoklu-varlık olarak tanımlarken, her türlü iletişimin asli malzemesi olarak onları toplumsallığın çimentosu olarak görmektedir. Bütün insan-hayvanlar bu kanaatler yoluyla ayakta kalmaktadır. Hakikatler ise yerleşik bilgileri oluşturan ve doğruluğu olmayan temsiller olan kanaatleri yerinden etmektedir (Badiou, 2013b). Hakikatler iletişim kodlarını ve kanaatlerin düzenini değiştirmektedir. Doğruluğa sahip olmayan kanaatlere karşı hakikatler kayıtsız kalmaktadır. Badiou'nun hakikatlerin gücü olarak adlandırdığı bu durum, iletişim araçlarını değiştirmekle birlikte eski yargıları savunamaz bir hale getirmektedir. Kişiler nesnel durumu tartışabilmek adına bu kanaatleri kullanmaktadır. Bu ise verili olanda durumun dili olarak adlandırılır. Nihayetinde hakikat süreci bu durumun dilinin içinden de geçmektedir. (2013b: 83-84). Tek görevi iletilebilir olmak olan kanaatlerin, doğru ile yanlış arasında bir değeri yoktur. Onların aşağısındadır. Badiou, günümüzde iletişim teriminin bir ayrıcalığa sahip olduğunu belirtmekle birlikte, kanaatler aracılığı ile meydana gelen bu terimin kimileri tarafından demokrasinin de temeli olarak görüldüğünü ifade etmektedir (2013b: 59).

3.2. Demokrasi Kavrayışı

Badiou'ya göre kanaatlerin oluşturduğu yapısal dil aracılığı ile hakikate dair bir tartışma yürütülemez. Buradan yola çıkarak, içerisinde demokrasinin de olduğu bazı kavramlara daha en başında mesafeli duran Badiou, durumun verili halinden kopuşu doğuracak bir şeyi amaçlamaktadır. Ona göre demokrasi nötr bir

kavram olmamakla birlikte, günümüzde kapitalist-parlamenterizm olarak adlandırdığı liberal demokrasilerin bir dogması haline gelmiştir. Demokrasi kavramının "otoriter kanı" haline geldiğini savunana Badiou, demokrasi şuan ki haliyle kanaatler siyasetinin baş örgütleyicisi durumundadır. Badiou kanaatlere dayalı bir siyaset anlayışını reddetmekte, kapitalizme yönelik yapılan eleştirilerin demokrasiye yönelik yapılması gerektiğini düşünür. Badiou'ya göre kanaatlerin mutabakatına dayandığı ve hakikate ilişkin olmadığı için, devleti haklılaştırmanın bir aracı haline gelmiştir (Teneke, 2015: 414,436-7).

Badiou siyaseti felsefenin bir koşulu olarak düşünmektedir. Herhangi bir siyasi yönelimin -felsefeye bağlı- olası hakikatini adlandırmak içinse adalet kavramını kullanmaktadır. Badiou'ya göre gözlemlenebilir siyasi yönelimlerin büyük çoğunluğu iktidar ile kanaatlerin tiksindirici bir karışımıyla birlikte hakikatle hiçbir alakası yoktur. Bu tür hareketlerin tek özel unsurunun çıkar olduğunu belirten Badiou, düşünce olmayan bu şeyler yerine felsefenin sadece düşünceyi düşündüğünü söylemektedir. Felsefenin düşünme koşulunu siyasi tekilikler yerine getirmektedir. Çıkarların tikelliğini hesaba katmayan bu hareketler, kolektif faileri tam bir eşitlik içindeymiş gibi görmektedirler. Eşitlik ise siyasi aktörlerin insana has bir kapasiteyle temsil edilmesidir. Bu anlamda Badiou çıkarı insana özgü bir kapasite olarak görmemektedir. İnsanların düşünür ve hakikate muktedir oldukları aksiyomu ile düşüncesini oluşturan Badiou, adil olanı ya da iyi olanı tayin etme yetkisindeki eşitlik ilkesi ile temellenen siyasi bir hareketin hakikate temas edebildiğini ifade etmektedir (Badiou, 2012: 38-9).

Eşitlik ve adalet kavramları Badiou'nun siyasetinin evrensel sabitleridir. Bu sabitler ise komünist sabitler olarak yer almaktadır. Badiou buradan yola çıkarak hakikat üretebilen tek siyasi biçimin komünizm olduğunu ifade etmektedir. İnsan-hayvana ait tikellikler yerine, tekil olanı düşünerek hedefleyen siyaseti devrimci siyaset olarak adlandıran Badiou, komünist sabitlerden biri olan eşitlik düşüncesi ile birlikte evrenselliğe ancak her türlü kimlik ve farklılık siyasetinden sıyrılarak ulaşılabileceğini vurgular (Teneke, 2015: 437-9). "Farklılıklara karşı kayıtsız olan tek şey, bir hakikattir" (Badiou, 2013b: 40-1). Bu anlamda herkes için aynı olan bir hakikat, insanın ölümsüz olma potansiyeline -hakikat kapasitemiz- yönelik olarak onu bir hakikatin kendi aynılığına davet etmektedir (Badiou, 2013b: 41).

Badiou'nun kapitalizme ve demokrasiye yönelik eleştirileri devleti de hedef almaktadır. Devlet kavramına yönelik olumsuz bakış açısının yanında, günümüzde demokrasi ile yönetilen Batılı devletler de eleştirilerin kapsamına girmektedir. Badiou, kendilerini "demokrasi" diye adlandıran Batılı devlet sistemlerinin kendilerinden son derece memnun olduğunu belirtmektedir. Fakat Badiou için bu iktidardaki oligarşinin farklı fraksiyonları ile birlikte barışçıl bir uyum sağlayan bir sistemden başka bir şey değildir. Küçük farklılıklarına rağmen pazar ekonomisi, parlamenter sistem ve kendilerinden olmayan her türlü şeye karşı düşmanlık bu sistemlerin ortak yanıdır. Batılı devletlerin özgürlük anlayışı ise Badiou'ya göre, zincirinden boşanmış kapitalizm ve parlamenter sistemin sabit çerçevesindeki bir "görüş özgürlüğü"dür (Badiou, 2011b: 52,82-83).

Devleti verili durumundaki olanaksızlık olarak tanımlayan Alain Badiou, olayın ancak devletin iktidarından sıyrılarak meydana gelebileceğini belirtmektedir. Devlet durumunun durması olarak, daima olasılıkların sınırlandırılmasıdır. Bu kısıtlayıcı ağ sistemlerinin tümü Badiou tarafından "Devlet" olarak adlandırılmaktadır. Bu bütünsel olarak zorunluluğu kendinde toplayan, olgulardan meydana gelmiş devletin aksine ise, bir hakikat yalnızca olgulardan oluşmamaktadır (Badiou, 2011a: 190-1). Bu zorunluluk uyarınca "olay" yoksa, süreçler bir siyaset tarihi değil, ancak devletlerin bir tarihidir. Gerçek siyasi figürler kendi tutarlılığını aldatıcı bir temsil etrafında düzenleyemediği gibi kendisini belirleyen şeylerin merkezinde bir devlet bulunmamaktadır (Badiou, 2012: 93-4).

"Eğer Tarihin uyanışı varsa, onu aramamız gereken yer, kapitalizmin barbar muhafazakârlığının ve onun çılgına dönmüş gidişatını korumaya çalışan tüm devlet aygıtlarının gözü dönmüşlüğü tarafında değildir. Mümkün tek uyanış, bir Fikrin gücünün kendisinde kök saldıği halka dayalı bir girişimin uyanışıdır" (Badiou, 2011b: 30).

Badiou siyasi hakikatlerin üzerine düşünürken "İdea" kavramından yararlanmaktadır. İdea kavramını yalnızca siyasi hakikatler bağlamında değil, diğer hakikatler bakımından da açıklayıcı bir kavramdır. Badiou İdea kavramı üzerinden Komünizm İdeasına ulaşmaya çalışmaktadır. Komünizm İdeası siyasal bileşen, tarihsel bileşen ve öznel bileşen olmak üzere üç temel bileşenden oluşmaktadır. Siyasal bileşen, kolektif bir özgürleşme düşüncesine sıkı sıkıya bağlıdır. Tarihsel bileşen, farklı hakikatlerin arasındaki ilişkilerden oluşan tarihsel noktalar. Öznel bileşen ise, bir siyasal hakikat sürecinin parçası olma durumudur. İdea tam da bu üç bileşenin soyut bütünlüğü olarak var olmaktadır. İdea, bireyin bir hakikat sürecindeki öznenin bir parçası olarak tarihin hareketine katılmasına olanak vermektedir. Bu anlamda komünizm ideası devrimci siyaset veya özgürleşme siyasetlerinin adı olmaktadır (Badiou, 2011a: 181-5).

SONUÇ

Badiou'nun felsefi düşüncesinde demokrasi kavramının önemli bir yer işgal ettiği söylenemez. Fakat bu Badiou'nun eşitlik ve adalet gibi ilkeleri önemli görmediği anlamına gelmemektedir. Badiou eşitlik ve adalet ilkelerinden Komünizme ulaşmakta, demokrasiyi ise siyaset felsefesi içerisinde devletin konusu kapsamına almaktadır. Badiou'nun felsefesinde önemli bir yer kaplayan kavram ise "Hakikat"tir. Çağdaş felsefenin bu kavramı terk ettiğini düşünen Badiou'ya göre hakikat kavramı günümüz dünyasının içinde bulunduğu birçok problemin üstesinden gelmek için hepimizin ihtiyaç duyduğu bir nosyondur. Demokrasi ise daha çok kanaatlerle ilgili olan bir kavramdır. Kanaatler yerleşik dilin içindeki verili durumun bilgisidir ki bu Badiou'nun "olay"ın imkânlarını kısıtladığı yönünde şiddetle eleştirdiği "devlet" in bir durumudur. Habermas ve

Mouffe gibi düşünürler liberal demokrasiyi daha fazla demokratikleşmeye çalışırken, Badiou demokrasi kavramının kendisini sorgulamaktadır. Bu bağlamda Badiou özgürleştirici siyaseti diğer demokrasi teorisyenleri gibi devletin verili durumu içinden okumamaktadır. Devletin verili durumu içinde problem temsil, katılım ve meşruiyet gibi krizlerden kaynaklanabilir. Fakat Badiou için verili durumun kendisi –devlet- bir problem teşkil etmekte ve bu durumdan içkin bir şekilde kopuşun yollarını aramaktadır. Badiou özgürleştirici siyaseti, felsefesinden türettiği ve tekrar dolaşıma soktuğu hakikat kavramı siyaset koşulu ile birlikteliğinde görmektedir. Felsefenin dört koşulundan biri olan siyaset, hakikat süreci içerisinde özgürleştirici siyasetin bir imkânı olan “komünist idea” halini almaktadır. Demokrasi verili düzende otoriter bir kanı haline gelmekte iken, komünist idea verili durumun içinden yeni olanı ortaya çıkartacak devrimci bir siyasettir. Demokrasinin ise kanaatler düzleminde yer alması dahi bir filozof için onu sorgulamaya yetmelidir.

KAYNAKÇA

- Arrighi, Giovanni, Terence Kilbourne Hopkins ve Immanuel Wallerstein (2004), Sistem Karşıtı Hareketler, (Çev. Kanat, C., Somay, B., Sökmen:), Metis Yayınları, İstanbul.
- Badiou, Alain (2011a), Komünist Hipotez, (Çev. Bülbül, O.), Encore Yayınları, İstanbul.
- Badiou, Alain (2011b), Tarihin Uyanışı, (Çev. Erşen, M.), Encore Yayınları, İstanbul.
- Badiou, Alain (2012), Sonsuz Düşünce, (Çev. Ergüden, I., Birkan, T.), Metis Yayınları, İstanbul.
- Badiou, Alain (2013a), Etik Kötülük Kavrayışı Üzerine Bir Deneme, (Çev. Birkan, T.), Metis Yayınları, İstanbul.
- Badiou, Alain (2013b), Başka Bir Estetik Sanatlar için Küçük Bir Kılavuz, (Çev.Kılıç, A., U.), Metis Yayınları, İstanbul
- Badiou, Alain (2015), Gerçek Mutluluğun Metafiziği, (Çev. Erşen, M.), Monokl Yayınları, İstanbul.
- Bezci, Bünyamin (2005), “Demokrasinin Liberal ve Radikal Yorumları”, Liberal Düşünce, sayı:40, ss:267-282, <http://www.libertedownload.com/LD/arsiv/40/15-bunyamin-bezci-demokrasinin-liberal-ve-radikal-yorumlari.pdf>
- Can, İslam (2012), “Kymlicka'nın Çokkültürlülüğe İlişkin Liberal Yorumu Çokkültürlü Yurttaşlık/Azınlık Haklarının Liberal Teorisi”, Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi, cilt:2, sayı:2, ss:133-144, <http://dergipark.gov.tr/birtop/issue/3529/47984>
- Çelik, Raşit (2016), “John Rawls'un Siyasal Liberalizmi ve Hoşgörü Üzerine” Kaygı. Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Felsefe Dergisi, (27), ss:183-200, DOI: 10.20981/kaygi.287753

- Dahl, Robert (1998), *On Democracy*, Yale University Press, London.
- Dahl, Robert (2006), *On Political Equality*, Yale University Press, London.
- Erdoğan, Mustafa (2012), "Müzakereci Demokrasi ve Sınırları", *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, sayı:22, ss:25-43.
- Habermas, Jürgen (2012), "Öteki" Olmak, "Öteki"yle Yaşamak, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- Inglehart, Ronald & Pippa, Norris, (2017), "Trump and the Populist Authoritarian Parties: The Silent Revolution in Reverse", *Perspectives on Politics*, volume: 15, issue:2, pp:443-454, doi:10.1017/S1537592717000111
- İnce, Halil, Onur (2015), *Siyasal Olana Dair Perspektifler* (Ed. Halil Onur İnce). *Günümüzde Yeni Siyasal Yaklaşımlar 2*, ss:9-22, Doğu Batı Yayınları, Ankara.
- Kanatlı, Mehmet (2014). "Chantal Mouffe'un Radikal Demokrasi Projesi Üzerine Bir Değerlendirme", *Tesam Akademi Dergisi*, cilt:1, sayı:2, ss:115-135, <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/137994>
- Keyman, Fuat (1999), *Türkiye ve Radikal Demokrasi*, Bağlam Yayınları, İstanbul.
- Kymlicka, Will (1995) *Multicultural Citizenship a Liberal Theory of Minority Rights*, Oxford University Press, New York.
- Kymlicka, Will (2013), "Çok Kültürlülük: Başarı, Başarısızlık ve Gelecek", (Çev. Öztürk F.), *Journal of Istanbul University Law Faculty*, 70 (2), . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iuhfm/issue/9187/115144>
- Moore JR, Barrington (1989), *Diktatörlüğün ve Demokrasinin Toplumsal Kökenleri*, (Çev. Tekeli Ş., Şenel, A.), Verso Yayıncılık, Ankara.
- Mouffe, Chantal (2000), *The Democratic Paradox*, Verso, London.
- Newman, Saul (2006), *Bakunin'den Lacan'a Anti-Otoriteryanizm ve İktidarın Altüst Oluşu*, (Çev. Kızıltuğ K.), Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Poggi, Gianfranco (2014), *Devlet Doğası, Gelişimi ve Geleceği*, (Çev. Babacan, A.), İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Rawls, John (2007), *Siyasal Liberalizm*, (Çev. Bilgin, M. F.), İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Teneke, Burak (2015). *Alain Badiou: Varlık ve Olay'ın Diyalektik İlişkisi*, (Ed. Halil Onur İnce), *Günümüzde Yeni Siyasal Yaklaşımlar 3* (ss:399-451), Doğu Batı Yayınları, Ankara.
- Türk, Duygu (2013), *Öteki, Düşman, Olay*, Metis Yayınları, İstanbul.
- Yılmaz, Zafer (2017), "Popülizm, Halk ve Demokrasi: Temsili Demokrasinin Açmazları ve Radikal Demokratik Bir Popülizmin İmkânları", *Mülkiye Dergisi*, cilt:41, sayı:1, ss:33-66, <http://dergipark.gov.tr/mulkiye/issue/37214/429468>

Zakaria, Fareed (1999), "İlliberal Demokrasinin Yükselişi", Liberal Düşünce, sayı:14, 7-19, <http://www.libertedownload.com/LD/arsiv/14/02-fareed-zakaria-illiberal-demokrasinin-yukselisi.pdf>